

Landstinget have en god Samvittighed lige overfor den Uret, der derved beqaas; vi have ikke i nogen Henseende været delagtige i den, thi vi have ikke kunnet gjøre Noget til at hjælpe de Medborgere til at naae den Ret, som grundlovmæssigt er hjemlet dem, men som den bestaaende Valgordning fratjender dem. Men naar der nu kommer et Forslag om Ændringer i Valgloven, naar man rører ved det Emne, siger jeg: Det vil være vanskeligt for mig at gaa med til nogen Ændring i Valgloven og være med til Gjennemførelsen af noget Forslag paa Valglovens Omraade, naar ikke det Punkt, denne Fyldestgjørelse af Grundlovens Bud, som er nødvendig, og som i Maastr af Nar har været nødvendig, gennemføres. Det skal være en Bevidsthed, der skal være levende; hver Gang man nævner Valgloven, skal man tillige nævne den grundlovsfridige Ordning, der paa det Omraade finder Sted, og da skal den Erkendelse være levende, at det her er en Uret, der er beqaadt og vedblivende beqaadt, og den Uret maa ikke mere finde Sted; Grundlovens Bud maa ikke Fyldest, og de Medborgeres Ret maa opfyldes, som i saa mange Nar har været tilfældet. Inden man gaar med til nogen Forandring i Valgloven, inden man gaar med til nogen Reform, maa man være opmærksom paa, at man ikke gjør sig moralsk medskyldig i denne Uret ved i Tausshed at forbigaa den aller mest paatrængende Reform, som gaar ud paa at bringe Valglovens Ordning paa dette Punkt i Overensstemmelse med Grundloven. I Stedet for gaar det foreliggende Forslag ud paa at gennemføre Sandheden ved Valgene, tilvejebringe en virkelig Overensstemmelse mellem Vælgerne og Repræsentationen ved en forandret Valgmaade. Det er et Brud med hele den hidtilværende Ordning, et Brud med den Valgmaade, som særlig i Rigsforsamlingen, blev accentueret saa stærkt: den offentlige, hvor man ikke kryber i Stjul i Henseende til sin Stemmegivning og i Henseende til sin Deltagelse i den politiske Gjerning, men hvor der bag ved den Stemme, der afgives, staar en Mand, som er rede til at vedkjende sig den, og som vedkjender sig at have fulgt sin Overbevisning. Paa det Omraade vil jeg særlig fremhæve, hvorledes f. Ex. Oberst Tjehning under Forhandlingerne den Gang fremhævede, at det, som var det Afgjørende var Raaring; det var det egentlige offentlige Valg; bagefter fulgte den skriftlige Afstemning; det var saadan en skriftlig Proces mellem de to Deltagere, men den skulde egentlig ikke have været den, som fra første

Kærd havde Betydning; det Afgjørende laa for ham i Raaringen. Men vil man nu forlade denne Ordning, vil man gaa over til en anden, ja, saa vil jeg sige: Den samme Ting kan gjøres paa forskellige Maader, og skulde der være afgjørende Grunde i saa Henseende, ja saa kan man naturligvis ogsaa gjøre det Samme paa en anden Maade, men jeg vil dog blot fremhæve: At bygge denne Ændring alene paa theoretiske Betragtninger er for mig ikke afgjørende; og hvis man tror, at den praktisk vil føre til, at alle Bestræbelser for at influere paa Stemmegivningen dermed ere slaaede til Jorden med det Samme, tror jeg, det vil være en Illusion, man hengiver sig til. Gaa til de Lande, hvor hemmelig Afstemningsmaade er indført og spørg, om der ikke der gjøres den Slags Forsøg paa at indvirke paa Vælgerne med det Gode eller med det Onde; man vil da se, at der vissest ikke er Tvivl om, at de ogsaa der gjøre sig gjældende, og at man ogsaa der kan høre Klager uden Henhyn til, at man har, saa vidt muligt, værget Vælgerne ved Afstemningen. Men i alt Fald, man kan jo ogsaa vist sige, at er der Noget, der kan anføres mod hemmelig Afstemning, er der ogsaa Grunde, der kunne anføres for den. Men vil man gaa til den, vil man kaste hele den Valgmaade, som hidindtil har fundet Sted, over Bord, vil man fornægte den Opfattelse, som man i saa Henseende har gjort gjældende lige fra Grundlovens Tid til Dato, skjønt jeg ikke rettere, end at man maa gjøre Skridtet fuldt ud, og det er ikke flet i det foreliggende Lovforslag. Der henvises i Betænkningen til Ordningen i andre Lande, men der er ikke særlig fremhævet, om der virkelig er noget Land, hvor man saaledes har sammensat Afstemningen paa denne Maade, som der nu bliver Spørgsmaal om, først med Raaring og saa med hemmelig Afstemning. Først det Principale, Valghandlingen; det er det, at alle Vælgerne møde offentlig og saa opfordres den, der vil afgive sin Stemme, til at kunne gjøre paa en for Alle synlig Maade, hvem han stemmer paa. Det er det Principale, altsaa der siger man: Mod paa Torvet, stil Dig offentlig frem, ræk Haanden i Veiret, saaledes at Alle kunne se, at det er den eller den Mand Du stemmer paa. Det er den første principale Maade, hvorpaa Valghandlingen foregaar, og naar en Vælger altsaa vil gjøre sin Borgerpligt, møder han naturligvis paa Valgstedet, for at Raaringen ikke skal give et aldeles urigtigt Udtryk for Stemningen i Valgkredsen. Men naar det er flet, og der saa begyæres skriftlig Af-